

هیئت داوران نشریه این دوره

دکتر اخلاقی، ندا (دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل)
 دکتر امیری نژاد، مهدی (دانشگاه رازی کرمانشاه)
 دکتر باقری لطف آباد، طیبه (پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری)
 دکتر بختیاری، امید (دانشگاه رازی کرمانشاه)
 دکتر بیگزاده، رضا (دانشگاه کردستان)
 دکتر خادم زاده یگانه، جعفر (دانشگاه صنعتی قم)

دکتر روستا، علی اکبر (دانشگاه صنعتی شیراز)
 دکتر زارعی، داود (دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب)
 دکتر سعادت مند، مریم (دانشگاه صنعتی شریف)
 دکتر سنگ پور، پروانه (پژوهشگاه مواد و انرژی)
 دکتر صابری، مسعود (دانشگاه آزاد اسلامی - واحد بوشهر)
 دکتر طاهری مهر، معصومه (دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل)
 دکتر فرهمند، فرید (پژوهشگاه پلیمر و پتروشیمی ایران)
 دکتر کلانی، محمدرضا (دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب)

دکتر گل محمدی، مرتضی (دانشگاه صنعتی بیرجند)
 دکتر گودرزی، وهاب الدین (دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج))
 دکتر لشکر بلوکی، مصطفی (دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل)
 دکتر ملکی کاکلر، مهدی (دانشگاه زنجان)
 دکتر نصرتی نیا، فریال (دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران جنوب)
 دکتر وهاب زاده، فرزانه (دانشگاه صنعتی امیرکبیر)

توسعه عضویت، نیاز حیاتی انجمن های علمی

دکتر وحید تقی خانی
 دبیر انجمن مهندسی شیمی ایران

شرایط عضویت در یک انجمن تحلیل شود. از جمله مهم ترین شاخص ها، نرخ میزان جذب اعضای جدید در سال است. این شاخص در حقیقت درصد تعداد اعضای جدید در یک سال عملیاتی انجمن نسبت به تعداد کل اعضاست. معمولاً برای انجمن های علمی مقدار این شاخص نباید از ۱۰ درصد کمتر باشد. در غیر این صورت، اعضای هیأت مدیره انجمن باید آسیب شناسی کرده، با ارائه راه کارهای مناسب در جهت رفع چالش اقدام کنند. شاخص دیگر میزان ماندگاری یا وفاداری اعضا به انجمن است. این شاخص درصد تعداد اعضای تمدید عضو شده در یک سال عملیاتی، در مقایسه با تعداد کل اعضاست. برای این شاخص میزان حد اقل ۷۰ درصد در تحلیل توسعه عضویت یک انجمن علمی در نظر گرفته می شود. پایین بودن این شاخص نیز نیاز به اقدام جدی مدیریت انجمن برای رفع معضل دارد. شاخص دیگر در تحلیل عضویت انجمن ها طول عمر انجمن است. بنا به تعریف، طول عمر یک انجمن عکس نرخ خروج اعضا از یک انجمن است؛ به طوری که عمر مفید یک انجمن با ۱۰ درصد نرخ خروج اعضا از آن ۱۰ سال و عمر مفید انجمن دیگر با نرخ خروج ۲۰ درصد اعضا از آن ۵ سال است. کاهش عمر مفید یک انجمن زنگ خطری برای فعالیت های آن انجمن است و بایسته است که اقدام عاجل برای افزایش عمر مفید انجمن انجام پذیرد. طبیعی است که در تحلیل عضویت یک انجمن، شاخص های مالی نیز مهم باشد؛ به عنوان مثال درآمد حاصل از حق عضویت ها در طول سال و یا درآمد حاصل از ارائه خدمات ارزش آفرین به اعضا، از جمله شاخص هایی است که می تواند نقاط قوت و ضعف انجمن ها را بیش از پیش نمایان سازد. در مجموع توسعه عضویت و توسعه خدمات فراگیر به اعضا و تحلیل آن ها باید به عنوان یکی از دغدغه های اصلی در انجمن های علمی و حرفه ای به حساب آید و رؤساء دبیران و اعضای هیأت مدیره انجمن ها در ارائه راه کارهای لازم برای بهبود توسعه عضویت و توسعه خدمات فراگیر انجمن اشرف داشته باشند و اقدامات لازم را برای بهبود عملکرد انجمن به عمل آورند. نقش کمیسیون انجمن های علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) در این راستا چشم گیر بوده و لازم است که از مدیریت های اجرایی در انجمن ها از آموزش لازم برای شیوه های ارائه و جذب فراگیر توسعه عضویت انجمن های علمی آموزش داده شوند.

انجمن مهندسی شیمی ایران به عنوان یکی از انجمن های علمی بزرگ و موفق، آماده همکاری با کمیسیون انجمن های علمی وزارت عتف، شورای انجمن های علمی نیز سایر انجمن های علمی کشور، برای انتقال تجربیات ارزنده خود در تحلیل و ارائه راه کارهای لازم برای توسعه عضویت و توسعه خدمات فراگیر به اعضا در سایر انجمن های علمی، است.

یکی از وظایف و رسالت های اصلی انجمن های علمی و به طور کلی تشکل های صنوف مختلف که معمولاً به صراحت در اساس نامه این انجمن ها و تشکل ها ذکر شده، توسعه عضویت است. توسعه عضویت به معنای افزایش هدفمند اعضای حقیقی و حقوقی انجمن هاست. ایجاد بستر فعالیت برای حضور مؤثر اعضا در انجمن های علمی، تنها به منظور تأمین منابع و نیازهای مالی انجمن ها انجام نمی پذیرد؛ در حقیقت مهم تر از تأمین منابع مالی انجمن ها با جذب حق عضویت های سالیانه از اعضا، افزایش قدرت نفوذ، ارتقای جایگاه مرجعیت و نمایندگی جامع تر انجمن ها از اعضا، می تواند به عنوان آثار مثبت توسعه عضویت در انجمن های علمی و تشکل های صنفی قلمداد شود که به نوبه خود قدرت بیان انجمن و شنوندگی بیشتر مخاطبان انجمن ها را به همراه خواهد داشت. از نکات و نتایج مثبت دیگری که حاصل توسعه عضویت در یک انجمن است، می توان به حضور نخبگان و دسترسی به منابع انسانی و نیروهای کارآمد در انجمن ها اشاره کرد. متأسفانه دیده شده است که برخی از انجمن ها و یا تشکل های صنفی بنا به دلایل مختلف حاضر به توسعه عضویت نیستند و تلاش می کنند به منظور بسته نگهداشتن حلقه مدیریت، از حداقل تعداد اعضا بهره برند، حضور اعضای جدید را چندان برنتابند و یا حضور آنان را مشروط به پذیرش شرایط حاکم بر انجمن کنند. از نگاه کسب و کار، اعضای یک انجمن در حقیقت سهام داران، مالکان و مشتریان انجمن هستند. توسعه عضویت به معنای توسعه سهام داری و افزایش تعداد مشتریان یک مجموعه است که از منظر اقتصادی پدیده مطلوب و در جهت رونق کسب و کار شناخته می شود. در نهایت توسعه عضویت در یک انجمن منجر به مشارکت بیشتر اعضا در اداره انجمن می شود که خود به ارتقای جایگاه انجمن های علمی در مسیر حرفه ای و تخصصی کمک می کند. بی شک شرط لازم برای توسعه عضویت در یک انجمن، اصلاح ساختار، تعیین مؤلفه های اصلی برنامه های راهبردی، توسعه خدمات فراگیر و ارزش آفرینی انجمن برای مجموعه ها و سازمان های مخاطب آن است. ایجاد تنوع در خدمات حرفه ای انجمن ها متناسب با شرایط محیطی و محیط کسب و کار و نیز شفافیت در عملکرد انجمن ها و ارائه گزارش منظم از عملکرد حرفه ای و مالی انجمن ها به اعضا و مشارکت گسترده اعضا در اداره انجمن ها قطعاً منجر به توسعه عضویت و تمایل به حضور و فعالیت اعضا و موجب افزایش توان تصدی گری و تسهیل گری انجمن ها می شود. پیش از هر چیز لازم است که انجمن ها با تعریف شاخص هایی نسبت به تحلیل شرایط توسعه عضویت خود اقدام کنند و در صورت لزوم به آسیب شناسی لازم بپردازند. به منظور تحلیل شرایط عضویت، شاخص های کمی مانند شاخص های زیر می تواند تعریف شود و با بررسی آن ها در طول سنوات گذشته